

V strahu za oblast

Študentovski nemiri, o katerih smo v našem listu poročali, so komuniste opozorili na nevarnost, ki je skrita v partiji sami. Organizirano nezadovoljstvo proti njim je izbruhnilo na dan v njihovih lastnih vrstah. Zato so v začetnem preplahu hodili okoli študentovskih demonstrantov takšni komunistični funkcionarji, ki so bili za demonstrante „sprejemljivi“ za razgovore. Tudi Tito v svojem prvem govoru ni nič udrihal po študentih, ampak je vso odgovornost za izbruh študentovskih nemirov vrgel na partijo.

Ko so pa študentovski nemiri ponehali, je pa partijsko vodstvo z organi UDBE med demonstranti — študenti in profesorji — iskalo organizatorje demonstracij ter jih izsledilo v nekaterih študentih in profesorjih na filozofski in sociološki katedri filozofske fakultete v Beogradu. Nato je po njih udaril najprej Tito, za njim pa ostali partijski funkcionarji. Očitati so jim, da so z demonstracijami hoteli ustvariti osnovo za opozicijo proti partiji in njenemu komunističnemu sistemu.

To je poudarjalo tudi vodstvo mestne partijske organizacije za Beograd na sestanku dne 19. julija. Navajali so, da so nekateri profesorji in študenti s filozofske fakultete razširili sčasoma svojo opozicijsko aktivnost tudi na pravno, elektrotehniško in še druge fakultete na beograjski univerzi. Pa ne samo nanje, prodirati so začeli tudi v razne kulturne ustanove in uredništva raznih listov ter revij.

Po zatrjevanju Veljka Vlahovića, predsednika partijske organizacije za Beograd in člana CK-ZKJ je bila zamisel „teh opozicionalcev“ izoblikovanje opozicijskega gibanja. Za dosego tega cilja so se posluževali listov študent, Književne novine, Susret in še nekaterih drugih revij ter „javnih tribun“.

Veljko Vlahović je poročal, da so študentje sicer „hitro pretrgali zveze z odkritimi sovražnimi elementi“, priznal pa je, „da niso vselej spregledali vpliva teh ideološko-političnih zasnov“. Kajti zgodilo se je celo to, da so se študenti-komunisti na filozofski fakulteti v Beogradu postavili „frontalno v bran revije Praxis“ in so se oglašali z mnenjem, naj bi tovariš Vladimirja Bakarića zaradi javno izrečenih ocen o programskem stališču „posadili na začetno klop“. Tako zadržanje komunističnih študentov po Vlahoviću potrjuje dejstvo, „da skupina komunistov na teh katedrah vztraja v svojem spopadu z Zvezo komunistov“, ki pa tega „ne more trpeti, ker bi to pomenilo dajanje pristanka za organiziranje ‘gibanja v gibanju’“. Dejavnost opozicijske skupine na univerzi je tudi povsem v navskrižju z načeli Zveze komunistov ter samo otežuje in hromi njeno delo. Zato je Vlahović zahteval, „da je treba pretrgati s takimi člani ZK.“

Po njegovem govoru je bilo glasovanje, na katerem so proti dvema glasovoma razpustili komunistično študentovsko organizacijo na filozofski in sociološki katedri beograjske filozofske fakultete ter odredili „preregistracijo članov“.

Istovčasno so komunisti udarili tudi po dveh svojih listih. Pri občinskem sodišču v Beogradu so namreč sprožili postopek proti odgovornemu uredniku lista študent, Djordju Vukoviću in Nebojši Popoviću, avtorju članka, zaradi katerega je bila 5. številka tega lista zaplenjena. Javni tožilec oba obtožuje „razširjanja lažnih vesti“. Okrožno sodišče je pa „naložilo preiskovalnemu sodniku, naj osvetli dogodke v Novem Beogradu dne 2. in 3. junija“, t. j. med zadnjimi študentovskimi nemiri v Beogradu.

Pri občinskem sodišču v Beogradu je vložena tudi obtožnica proti Nikoli Višniću, odgovornemu uredniku lista „Vidici“, in proti Mirjani Vukmirović zaradi članka, ki je bil objavljen v tem listu. List Vidici izdaja vseučiliški odbor Zveze študentov beograjske univerze.

Z izključitvami, sodnimi procesi, razpuščanjem nezanesljivih partijskih organizacij ter z novim nasiljem nad

BODOČNOST ČEŠKOSLOVAŠKE ODLOČENA

Usoda Češkoslovaške za več let naprej se je odločila na sestankih v Černi nad Tiso in v Bratislavi, med češkoslovaškimi na eni in sovjetskimi ter drugimi komunističnimi veljaki na drugi strani. Sestanek v Černi nad Tiso na Slovaškem med sovjeti in Čehoslovaki je trajal štiri dni. Predvideno je bilo, da bo tretji dan zaključen, pa je nesporazum o skupni izjavi zadnji trenutek zavlekel razgovore še na četrti dan. V skupnem poročilu Dubček in sovjeti izjavljajo, da „sta obe komunistični partiji (češkoslovaška in sovjetska) tovariško izmenjali poglede na probleme, ki se tičejo obeh strank... Obe partiji sta tudi izmenjali podrobno informacijo o razmerah v njihovih državah.“

ZSSR je pristala na popoln umik svojih čet iz Češkoslovaške, Praga pa je obljubila, da bo ostala zvesta članica Varšavskega pakta. Prav tako je Brežnjev pozval Dubčka, naj bo lojalen in naj pomaga Kremlju ustaviti razdiralne sile, ki z vseh strani izpodkopujejo sovjetski blok. Češkoslovaški režim naj v interesu svetovnega komunističnega gibanja ustavi nadaljnjo liberalizacijo v svoji državi, kajti vsi morajo doprinesiti žrtve na političnem in gospodarskem področju, da bo sovjetski blok mogel ostati trden proti Zahodu.

Dubček je na televiziji takoj po podpisu skupne izjave dejal, da „so razgovori ustvarili potreben mir za realizacijo našega socialističnega programa. Češkoslovaška delegacija ni opustila načel svoje notranje in zunanje politike, ki jo partija in vlada skušata uveljaviti. Vsakdo, ki bi skušal izkoriščati reforme, uvedene v naši državi, za to, da bi češkoslovaško obrnil proč od zavezništva z ZSSR, bo ostal izoliran in brez ljudske opore.“

Dubček je na sestanku s sovjeti pristal tudi na skupen sestanek z ostalimi Moskvizmi zvestimi evropskimi sateliti. Zbrali so se v Bratislavi na enodnevno zasedanje, na katerem so ZSSR, Zahodna Nemčija, Poljska, Madžarska in Bolgarija javno izrekle zaupanje v Dubčekov režim. V skupni izjavi šest komunističnih partij poudarja „nezlomljivo solidarnost“ sovjetskega bloka in sponoroča, da so češkoslovaški odnosi s članicami Varšavskega pakta „spet postali normalni“. Vse podpisnice tudi zagovarjajo „načelo demokratičnega centralizma“, se pravi stroge partijske kontrole vsega življenja v svojih državah. Nadalje v skupni izjavi sporočajo, da se bodo v kratkem sestale na novo konferenco, na kateri bodo razpravljale o gospodarskih odnosih v sovjetskem bloku.

Po tem sestanku je Dubček na tele-

Mirovna konferenca v Addis Abebi

V abesinski prestolnici Addis Abeba se je pretekli ponedeljek začela mirovna konferenca med Nigerijo in Biafro. Kakor je znano, se je Biafra, ki je bila provinca Nigerije, pred dobrim letom dni hotela ločiti od matične države in oklicati neodvisnost. Nigerijska vlada pravice do ločitve ni priznala ter je udarila s svojo vojsko na Biafro. Od takrat naprej je državljanska vojna trajala vse do današnjih dni ter je biafrsko prebivalstvo vsled pomanjkanja teritorialnih zvez z zunanjim svetom prestajali strašno pomanjkanje in številne smrtno žrtve zaradi uspešne nigerijske blokade uporniškega ozemlja.

Ko je biafrsko prebivalstvo vsled lakote začelo umirati v tisočih, so tej državi priskočile na pomoč mnoge med-

narodne dobrodelne organizacije, med njimi najuspešnejše papeška Caritas. To je pri nigerijski vladi izzvalo hude proteste, ki pa niso zalegli.

Anglija in ZSSR sta medtem zalagali nigerijsko vojsko z orožjem proti Biafri ter je britanski kolonialni minister nedavno cinično izjavil, da Anglija ne bo prenehala oboroževati Nigerije, ker nigerijski režim pozna ter se more nanj zanesti za svoje koristi. Z dobro oborožitvijo bo mogoče, je dejal britanski kolonialni minister, nigerijski vladi hitro uničiti Biafro in tako skrajšati trpljenje tamkajšnjega prebivalstva. Če pa oboroževanje Anglija ustavi, pa se bo biafrska vlada mogla še naprej upirati nigerijski vladi in tako podaljšati lakoto na svojem ozemlju.

Na pobudo članic tkim. Afriške skupnosti sta Nigerija in Biafra končno sedli za zeleno mizo v Addis Abebi. Mirovno konferenco je začel stari abesinski cesar Hajle Selasi ter je oba nasprotnika pozval, naj čim hitreje ustavita sovražnost in se po mirovnem podpisu sporazumeta za plodno sodelovanje.

V Moskvi je umrl sovjetski maršal Konstantin Rokosovski. V svetovni vojni je postal zlasti znan s svojo obrambo Moskve pred prodirajočimi nemškimi vojskami ter v bojih pri Stalingradu.

viziji šel v svojih izjavah o češkoslovaški bodočnosti še dalj, kakor po sestanku s sovjeti v Černi nad Tiso. Sedaj je povsem jasno povedal, da „za našo republiko ni alternative. Bodočnost Češkoslovaške je v ohranitvi zavezništva v Varšavskem paktu. To stališče Češkoslovaške v Evropi temelji na sodelovanju s socialističnimi državami. Skrbeti moramo za ohranitev in utrditev socializma (komunizma — op. ur.) v svetu“, je zaključil Dubček.

Po odhodu sovjetov in ostalih komunističnih veljakov iz Bratislave, se je Dubček s svojo delegacijo vrnil v Prago, kjer so množice Čehov zahtevale njegovo jasno izjavo o razgovorih v Černi nad Tiso in v Bratislavi. Toda Dubček se pred množicami ni hotel pojaviti, pač pa je poslal mednje predsednika Oldriha Černika, ki je izjavil, da „Češkoslovaška v Evropi ni sama. Meje svetovnih sistemov se stikajo; vojaška bloka NATO in Varšavskega pakta imata skupne meje. Češkoslovaška v tem položaju ne more biti nevtralna, kar je zgodovina že večkrat potrdila.“

Glede češkoslovaške gospodarske odvisnosti od Moskve in njenega bloka je Černik izjavil: „Brez sodelovanja z deželami Comecon Češkoslovaški ne bi bila zagotovljena stalna dobava surovin in živil in tudi ne bi imela zagotovljenega trga za svoje izdelke, zlasti za stroje.“ Opravičujoč te trditve, iz katerih je razvidno, da Češkoslovaška ostaja še nadalje trdno v sovjetskem bloku, je Černik končal z za Čeha in Slovake nekoristno ugotovitvijo: „Češkoslovaška je zahodna projekcija socialističnega bloka.“

Predsednik češkoslovaškega parlamenta Jan Smrkovsky pa je pozval češkoslovaški tisk, naj odslej naprej upelje „mirno, stvarno in resno poročanje o drugih komunističnih državah. O življenju in delu naših zaveznikov je treba poročati resnično“, je poudarjal Smrkovsky in opozoril: „Medtem ko spoštujemo svobodo, pa povemo častnikorjem, da morajo vedno imeti pred očmi interese partije in države, ki so istočasno interesi vse češkoslovaške družbe.“

Iz poteka sestankov v Černi nad Tiso in v Bratislavi ter iz poročil in izjav Dubčka in ostalih češkoslovaških ter sovjetskih in drugih komunističnih veljakov, ki so se jih udeležili, je razvidno, da dokler se Češkoslovaška (in to velja za vse sovjetske satelite, vključno Jugoslavijo) ne bo otesla kakor koli pobarvanega komunističnega režima, vse dotlej ne v Pragi ne v Bratislavi ne bodo zaživele prave demokracije in zadihali prave svobode.

Iz življenja in dogajanja v Argentini

Predsednik republike na obisku v severnih provincah

Dean Rusk predijo un brillante futuro para la Argentina

El secretario de Estado de Estados Unidos de América declaró el 31 de julio que la Argentina está destinada a “jugar un rol central y de la mayor importancia dentro de los asuntos del hemisferio y del mundo”.

Rusk formuló la declaración, después de haber tomado juramento a Carter L. Burgess como nuevo embajador de los Estados Unidos en Buenos Aires.

Burgess reemplazó a Edwin Martin, quien renunció en enero pasado para incorporarse a la Comunidad Económica Europea.

Rusk predijo un “brillante futuro para el altamente inteligente y dinámico” pueblo argentino y dijo que la colaboración entre Washington y Buenos Aires era esencial para el desarrollo del hemisferio.

El secretario añadió que estaba complacido de que el presidente Johnson hubiera seleccionado a Burgess para representar a los Estados Unidos “en un país tan importante y vital”.

Burgess respondió que tenía “profunda simpatía para con el gran país que es la Argentina”, y alabó la amistad, la laboriosidad y el progreso de la nación latinoamericana.

Dean Rusk napoveduje sijajno bodočnost Argentini

Državni tajnik ZDA Dean Rusk je 31. julija izjavil, da je Argentini določeno, da bo „igrala osrednjo in najvažnejšo vlogo tako v zadevah te poloble, kakor v svetu“.

To izjavo je dal Rusk po zaprisegi Carterja L. Burgessa kot novega ameriškega veleposlanika v Argentini. Burgess je na tem položaju zamenjal prejšnjega veleposlanika Edvina Martina, ki je januarja meseca dal ostavko, da je lahko prevzel mesto v Evropski gospodarski skupnosti.

Rusk je napovedal „sijajno bodočnost zelo bistroumnemu in dinamičnemu argentinskemu ljudstvu“. Poudaril je, da je sodelovanje med Washingtonom in Buenos Airesom bistvene važnosti za razvoj ameriške poloble.

Državni tajnik je naglasil, da je zelo zadovoljen, da je predsednik Johnson izbral Burgessa za predstavnika ZDA „v tako važni in življenjsko pomembni državi“.

Burgess je pa dejal, da čuti globoko simpatijo za tako veliko državo, kot je Argentina ter je hvalil njeno prijateljstvo, delavnost in napredek.

I Z T E D N A V T E D E N

Teden velikih nesreč v svetu lahko imenujemo prejšnji teden. V srednjeameriški državi Costa Rica je začel delovati ognjenik Arenal, za katerega so vsi mislili, da je že ugasel. V goreči lavi je našlo smrt okoli 68 ljudi. Precej jih še pogrešajo. Oblasti so s prizadevanji področji izselile skoro vse prebivalstvo. V državi Nicaragua, prav tako v Srednji Ameriki, je potres močno prizadel glavno mesto Managua. Bilo je več mrtvih. Prav tako so imeli potres v Mehiki, kjer je pod razvalinami našlo smrt 6 ljudi. Potres so čutili tudi ob zahodni perujski obali. Najhujši je pa bil v Manili na Filipinih, kjer je porušil veliko poslopje Rubi Tower. Izpod razvalin so potegnili 214 mrtvih, pod razvalinami jih je pa pokopanih še okoli 200. Zadnje dneve so imeli več potresnih sunkov tudi v republiki Costa Rica, kjer ognjenik Arenal ne bruh več lave s tako silo kot v prejšnjem tednu.

Med Arabci in Izraelci se je razmerje zadnje dneve zelo poslabšalo. Za-

radi terorističnih akcij arabskih gverilcev, so izraelska letala dne 4. avgusta bombardirala in uničila dve njihovi bazi v Jordaniji. Pri napadu je bilo ubitih 28 arabskih nacionalistov, 82 pa ranjenih. Jordanija je zatevala nujno sklicanje Varnostnega sveta.

Maršal Artur da Costa e Silva, brazilski predsednik, je skupini študentov izjavil, da obstaja mednarodni načrt za povzročanje nemirov v Brazilu. Za ta namen se poslužujejo študentov. Organizatorja dosedanjih študentovskih izgrediv v Brazilu Vladimirja Palmeiro, je policija zaprla.

V Španiji so ekstremni baskovski nacionalisti ubili v mestu Irun Melitona Manzanasa Gonzáleza, šefa tajne policije v mestu San Sebastián. Atentatorji so verjetno zbežali v Francijo. Španska vlada je v baskovski provinci Guipuzcoa proglasila obsedno stanje, kar je dalo policiji možnost za izvajanje vrsto varnostnih ukrepov kot izvrševanje hišnih preiskav, aretacij sumljivih oseb itd.

Iz življenja in dogajanja v Argentini

Predsednik republike na obisku v severnih provincah

Predsednik države gral. Onganía se je v soboto 2. avgusta vrnil v Buenos Aires z večdnevnega delovnega obiska v Tucumanu in ostalih severnih argentinskih provincah. V njih se je hotel sam prepričati, kako napreduje izvajanje načrtov za gospodarsko ozdravitev zlasti tucumanske province. V tej provinci so do vlade argent. revolucije gojili samo sladkorni trst in je bila zato v njej stalno gospodarska stiska, zaradi katere je najbolj trpelo delovno ljudstvo. Sedanja vlada je pa v tej provinci ukinila monokulturo sladkornega trsta ter je začela pospeševati tudi gojitev drugih kultur. Napravila je načrt za postavitev raznih industrijskih obratov, ki bodo dali ljudstvu zaposlitev in zaslužek.

Gral Onganía je imel razgovore z guvernerji severnih provinc, s predstavniki gospodarstva, industrije, trgovine, delavstva in študenti, da je od njih zvedel za pravo stanje med ljudstvom. Bil je tudi v mestu Concepción, v katerem doslej še ni bil noben argentinski predsednik.

Pred odhodom iz Tucumana je imel govor po radiu in televiziji. V njem je povedal svoje ugotovitve. Med drugim je dejal: „Kjer je bil prej kaos, je danes red, kjer poprej ni bilo nobenih izglediv na kako izboljšanje, je danes, kjer je bilo gospodarstvo pod na-

siljem monokulture (sladkornega trsta op. ur.), je začela nastajati zdrava različnost, ki je začela dajati prve sadove. Ta sprememba se izvaja povsem normalno. Za te kakor ostale argentinske probleme, ni prav nobenih čudežnih rešitev. Pot do blagostanja ustvarjajo samo napor, delo in čas.“

Predsednik je zatrjeval, da se sedanja politika glede sladkorja ne bo spremenila. Kvečjemu dopolnila. Odločno je zabičeval, da sedanje krize tako v Tucumanu, kakor povsod drugod, nihče ne sme izrabljati za netenje sporov med ljudskimi sloji, tudi ne sme služiti v to, da bi se okrnjevale pravice sindikatov, še manj, da bi delavstvo ne dobivalo svojih zaslužkov. „Zakoni so tu zato, da se izpolnjujejo“, je poudarjal gral. Onganía. Vlada argentinske revolucije je prva pozvana, da jih spoštuje. Ona pa bo spoštovanje zakonov neizprosno zahtevala od vseh.“

Končno je predsednik republike napovedal izvedbo velikih javnih del, za izboljšanje zdravstvenih razmer in načrtov je pa zvezna vlada dala na razpolago 150 milijonov. Če bo treba še več, bo dala kolikor bo treba.

Med svojim bivanjem v Tucumanu je predsednik republike v razgovoru s časnikarji tudi znova naglasil, da vlada nima v načrtu uvedbe korporativizma, ne fašizma, ne kake druge avtoritarne oblike vladavine, ampak obnovo reprezentativne demokracije.

ŽENA IN NJEN SVET

Amica Kralj

Premišljevanje

Če opazujemo obnašanje ljudi v družbi, bomo z lahkoto ugotovili, kako smo si med seboj različni. Okrog zgovornega in zabavnega človeka se ljudje strnejo in kar visijo na njegovih besedah.

Nasprotno pa opazimo človeka, ki ves čas molči, in celo na vprašanje le kratko odgovarja, pa zopet umolkne.

„Zakaj molčiš, povej vendar kaj!“ ga bodri prijatelj.

„Ne morem, odgovarja, ne najdem stika za pogovor.“

To je človek zaprtega značaja. Težko se približa ljudem, težko „gre iz samega sebe“, da bi se vsaj za trenutek življal v drugega.

So pa nekateri ljudje, ki imajo čudovit dar, da se z lahkoto odkrito in dobrohotno živijo v drugega, kakor bi imeli poseben posluš za to, kar se v drugem godi. Stopijo nekako v njegovo čustvovanje.

Taki ljudje, odprti in dobrohotni, so večkrat pravi dobrotniki: posebno za one, ki na tihem trpijo. Že s tem, da se jim odprejo, se rešijo velikega bremena.

Kdor nima po naravi tega čuta, si ga vsaj v majhni meri lahko pridobi. Za krščanskega človeka je dolžnost, da se do njega potrudi. Ni lahko, a če hočemo do njega priti, nam bosta pripomogla tudi volja in pamet.

Vživljanje v svojega bližnjega, so-doživljanje z njim z nesebično ljubeznijo, je največja krščanska čednost.

Pomanjkanje tega čuta rodi lahko mučne prizore: V družbi se bogato oblečena žena obrne do stare znanke: „Pridi, prid vendar k nam. Imamo vse novo, staro smo darovali in nekaj po-metali stran. Zdaj imamo vse moderno.“ Mučen trenutek. Znanka se žalostno smehlja in misli na svojo revščino.

Ali pa druga, ki komaj čaka da na dolgo in široko pripoveduje svoje dnevne težave prav oni znanki, ki je pred kratkim pokopala svojega moža in je ostala sama.

Trditi, da je to hudobija, bi bilo krivično. Je lahkomišelnost sebičnost, ki je precej pogosta pri ženskah, ki so se povzpelle do blagostanja.

Je nevednost in nezmožnost zanimati se za občutje drugega in se vživeti v življenje svoje znanke. Je brezobzirnost, ki rani.

Med prijatelji, ki se spoštujejo in so zato obzirni med seboj, poteka pogovor mirno in toplo. Dobrohotno so si med seboj odprti, stik je živ. Obzirnost in spoštovanje jih povezuje.

Obzirnost ni hinavščina, je lastnost, ki zahteva od človeka veliko premaganja, pameti in — ljubezni do bližnjega. Obziren človek spoštuje drugač-

nost svojega bližnjega in je zato do njega strpen.

Biti strpen pa pomeni živeti se v drugega, ker le tako moremo spoštovati njegovo drugačno mišljenje, drugačne življenjske nazore. Seveda nam v tem ravnanju pomagata tudi razum in pamet.

Drage čitateljice! Po tem kratkem premišljevanju prenesimo sodoživljanje, obzirnost in strpnost v svoje naj- ožje okolje — v dom, v družino.

Posebno za harmonično sožitje med možem in ženo so te lastnosti nujno potrebne. Nikoli si ne bosta med seboj enaka že zaradi svoje narave; tudi v mišljenju, željah in sodbah si bosta marsikdaj različna, a medsebojna strpnost in spoštovanje bosta te razlike blažila.

Demonstracija delavcev v Novem mestu

Poročali smo, da je novomeška tovarna za izdelovanje ravnega stekla INIS tako slabo gospodarila, da je morala napovedati stečaj. Zaradi tega je izgubilo zaposlitev 250 delavcev.

Ti so se zbrali 15. julija na dvorišču tovarne na protestnem zborovanju. Odločno so zahtevali izplačilo dolžnih zaslužkov ter kritizirali nesposobnost vodstva tovarne.

Med delavce so prišli člani prisilne uprave ter so jim skušali pojasniti položaj. Pa niso dosti opravili, kajti delavci so že prinesli iz tovarne velika napisana gesla ter so se z njimi odpravili v protestnem pohodu v mesto. Na glavnem trgu so se ustavili ter glasno dajali duška svojemu nezadovoljstvu. Od tu so se usmerili pred poslopje občinske skupščine. Zahtevali so, naj pridejo med nje občinski možje, da se bodo pomenili o bodoči usodi tovarniškega obrata INIS, o uporabi sanacijskega kredita zanj, o svoji bodoči zaposlitvi ter o izplačilu zaostalih prejemkov.

Na občini so demonstrante prosili, naj iz sebe določijo skupino zastopnikov, ki naj bi se v njihovem imenu razgovarjala o zadevi s člani občinske skupščine, prisilne uprave v tovarni INIS ter s člani partije.

Da bi delavstvo, ki jih je skrb zaradi negotove bodočnosti poglala v demonstracije na ulico, pomirili, so na občini hitro sklenili, da bodo vse zaposlili v Industriji motornih vozil v Novem mestu. Partijski funkcionarji ter člani prisilne uprave in občinski možje so se pred delavci tudi opravičevali, da sami niso vedeli, da je bila tovarna INIS gospodarsko tako zavožena, da je morala iti v stečaj.

Krajneve komunistične funkcionarje

In pri otrocih? Tudi tu je potrebno upoštevanje in spoštovanje do različnosti vsakega posameznega. Tudi pri skupni vzgoji in disciplini ne smemo zamoriti različnosti značajev svojih otrok. Pametna ljubezen staršev bo našla pravo pot.

Sodoživljanje, obzirnost in strpnost pride v poštev še posebno tam, kjer je več različnih ljudi pri isti stvari združenih — tako pri naši skupnosti.

Ali ne bi bilo več uspeha pri skupnem delu, če bi se te lastnosti upoštevale? Koliko manj sporov, manj jeze in zagrenjenosti! Predvsem, koliko več uspehov v skupnem bratskem prizadevanju!

Postrgajmo stari kvas! Podajmo si roke v pravem prijateljstvu!

Vsi smo dolžni delati v tej smeri! Prav žena ima na tem polju veliko nalogo: utrjevati medsebojno spoštovanje in strpnost, vnemati ljubezen do skupnih naših dobrin.

Mislimo na rodove, ki prihajajo in ki nas bodo brezobzirno sodili.

Slovenski narod se je žrtvoval v borbi proti komunistični tiraniji na naši zemlji do konca in do skrajnosti svojih sil. Njegova politična emigracija izpolnjuje in bo izpolnjevala svoje narodno poslanstvo s tem, da bo na prvem mestu in predvsem delala za složen nastop in zedinjenje vseh protikomunističnih sil, ki morejo pomagati, da bi narod in domovina dobila demokratične ustanove, socialne in politične svoboščine. Tako bomo na svojem malem področju ustvarili tisto duhovno preosnovo, ki jo morajo izvesti vsi svobodni ljudje, da bodo sposobni za uspešen nastop v cilju, ki je smisel naše emigracije in naše borbe.

Dr. Miha Krek, Zbornik-Koledar Svobodne Slovenije 1959, str. 206.

Slovensko kmetijstvo v težavah

Te je razkrila zadnja razprava dne 17. julija na skupni seji republiškega in gospodarskega zbora skupščine v Ljubljani. Poročilo o položaju slovenskega kmetijstva je pripravil član izvršnega sveta ing. Franc Razdevšek.

V referatu je navajal, da se je po kratkem ugodnem položaju leta 1966 kmetijstvo sedaj znašlo v novih težavah. Izvoz je padel, kmetijskih pridelkov ni mogoče prodati. Zato je število krav v družbenem sektorju padlo od 21.000 leta 1962 na 16.700 v letu 1967 in pada še naprej. V zasebni reji pa znaša padec od 290.000 na 260.000 glav. Od 55 tisoč zgrajenih stojišč za pitano živino je izkoriščena le polovica. Ponekod so pitanje živine sploh že opustili. Objekti, ki so bili zgrajeni s krediti z visokimi obrestmi, so sedaj moreča skrb zaradi plačevanja obrokov. Sedanje prodajne cene pri družbenih organizacijah ne krijejo več proizvodnih stroškov. Govornik je potem navajal napake, ki so jih delali z zasebnimi kmeti. Sedaj se to maščuje.

Inž. Zvone Pelikan je v imenu skupne poslancev, ki je študiral to vprašanje, predlagal, naj bi razpravo o kmetijstvu nadaljevali tudi po občinskih skupščinah.

Zatem je govorilo več poslancev in tudi nekaj zasebnih kmetov, ki so bili povabljeni na sejo. Tako je zasebni kmet Ivan Oman iz škofjeloške občine navajal, da je bil pred vojno kmet v tej občini na boljšem kot v Avstriji, danes je obratno. Govoril je tudi o agrominimu. Dejal je, da 10 hektarjev, kolikor ima zemlje lahko zasebnik, ni isto v Sloveniji ali pa kje v Vojvodini.

Žitvi odgovornosti in sredstev ter politične moči med državnimi in samoupravnimi organi.

Kritizirali so dalje svoje lastne partijske politične dokumente. Zanje so dejali, da so bili navadna sestavljeni tako, da „vsebujejo vse glede konkretnosti akcijskih programov, vendar na tako neopredeljiv način, da se z določili dokumentov lahko vsakdo strinja, hkrati pa lahko vsakdo še naprej dela po svoje.“

Član izvršnega komiteja ZKS Stane Kranjc pa vidi rešitev za partijo v njenem „zrevolucioniranju“, t. j. v „hitrejšem spreminjanju besed in kritik v dejanja in v članski obnovi partije.“

Iskanje rešitev

Na mestni konferenci ljubljanskih komunistov so govorili o sedanjem položaju v partiji. Bili so mnenja, da ni zadovoljiv in da je zmeda na vseh straneh. Izhod iz nje naj bi jim prinesla „politična mobilizacija“.

Veliko so govorili tudi o odgovornosti članov. Bili so mnenja, da ta ne more biti enaka za vse, za „tiste, ki imajo v rokah škarje in platno, in za tiste, ki na svojih delovnih mestih ne morejo bistveno vplivati na sistemske in druge širše odločitve.“

Nastopali so dalje proti tistim, „ki mislijo, da je samoupravna družba pravih neorganizirana skupnost brez trdnih skupnih pravil obnašanja, brez norm in okvirov, v katerih lahko posamezniki in kolektivi uveljavljajo svoje interese.“

Tudi so se čule zahteve po „razme-

boj. Na koleselj, kjer sem ostal jaz, je prisedel tedanji nemški poslanec za štajersko, Wastian — in z orožniško konjenico pred in za kolesjem smo jo končali proti Tezmem. Tam so me, kakor kaplana že preje, zasliševali, kaj sva delala na Pohorju. Ker jim nisva mogla prav odgovoriti, so naju končno uklenili drug ob drugega za roko in odvedli v sodne zapore v Mariboru, kjer sva se znašli vsak v svoji samici.

„Nekaj je že moral storiti“ — so govorili pred četrtoletjem v Ljubljani. Torej, kaj si storil takega, da si bil še pred dopolnjenim šestnajstim letom vreden avstrijskih zaporov?

Saj veš, da je dramski oder moj konjček od mladih nog. Odrsko uestvovanje je bilo tedaj na štajerskem eno od glavnih sredstev za buditel narodne zavesti. Že v zadnjem razredu ljudske šole sem doma za svoje sošolce improviziral — Martina Krpana. Igrali smo ga na prostem med cerkvijo in šolo, tedaj sem prvič režiral. Drugo tako improvizacijo smo napravili dve leti kasneje na našem domu v velikih počitnicah. Tedaj sta sodelovala moja sošolca, dijaka Rudolf Kolarič in Ivo Peršuh. Z Ivom Peršuhom sva se kasneje še večkrat srečala na odrskih deskah, žal, padel je v Ljubljani pred 26 leti pod krogami komunističnega morilca. Dr. Rudolf Kolarič pa še živi in je prejšnji mesec obhajal sedemdesetletnico kot profesor na filozofski fakulteti v Novem Sadu. Morda je bilo to uestvovanje — seveda ni bilo brez osti proti Nemcem — razlog, da sem sedel naprej na pričan.

Prav tako je mogoče, da so mislili, da vem Bog ve kaj, ker sem v počitnicah večkrat prihajal k dekanu Jožefu Čížeku. Njega so pogostoma obiskavali ugledni narodni delavci, med njimi dr. Korošec, dr. Hohnjec, dr. Medved, prof. Vreže in drugi. Vse te obiskovalce sem tam osebno spoznal in seveda tudi — občudoval. Drugih skrivnostni pač nisem zvedel kot to, da sem spoznal, kako presneto trda prede Slovincem na štajerskem. Kakega drugega resnega razloga pa sploh ni bilo.

Kaj so te pa obtožili?

Do konca svetovne vojne nisem vedel, zakaj so me zaprli in česa so me dolžili. Šele v Jugoslaviji sem zvedel — povedal mi je to zgodovinar dr. Baš, da sva bila s kaplanom Razbornikom obdolžena, da sva zastupila mariborski vodovod, ki ima zajet izvirek na Pohorju. Hčerka nekega berača — bila je seveda za to plačana — je izpovedala, kako naju je videla pri izvirku, kjer sva se skrajno sumljivo obnašala. Tako sumljivo, da je bilo vsakemu jasno, da sva zastupila vodovod, samo zato, da bi poginili vsi mariborski Nemci, ki jih živih ne moreva videti. (Da bi zaradi zastrupljene vode pomrlo še več Slovincem, sva pa pozabila.) Zaradi takega veleizdajstva naju je lovila konjeniška orožniška patrulja pod vodstvom častnika v avtu. Za pesek v oči je odhitela posebna komisija k zajetju vodovoda. Preiskala naj bi zastrupitev. Vojaški zdravnik je kaj hitro ugotovil, da voda ni zastrupljena. V dokaz je pred vsemi člani komisije zajel kozarec vode in jo izpil. Kljub temu sem sedel naprej na pričan.

Kakšne pa so bile avstrijske ječe?

Takrat zaradi vestnega avstrijskega uradništva še znosne. Toda polne, prepolne! Na štajerskem smo jih napolnili skoraj izključno sami Slovenci. Iz sodnih zaporov v Mariboru so me kmalu prepeljali v Gradec v jetnišnico Paulsthor, kjer so bile hujše ječe za politične veleizdajce. Tam so me vtaknili v večjo luknjo, v kateri sta bila že dva mlada Črnogorca. Kasneje so me zopet preselili, po naključju so me spravili prav v celico, v kateri je prej bil zaprt jarenski dekan Čížek. Na tem oddelku so bili zaprti večinoma slovenski duhovniki iz mariborskega okraja, na drugih oddelkih, s katerimi niti na daljavo nisem prišel v stik, pa so bili varno spravljani drugi slovenski izobraženci, zlasti je bilo mnogo učiteljev in celo učitelice. Pred udišče sploh nisem prišel. Izpustili so me 20. oktobra, ne da bi se opravičili, ker so me po nedolžnem zaprtju za več kot dva meseca. Zaslugo, da so nas začeli izpuščati iz teh morečih ječ, smo vsi pripisovali dr. Korošču, ki je baje posredoval pri cesarju Francu Jožefu za nas.

Si nato mogel nadaljevati študij v Mariboru?

Da, ker k sreči nisem preveč zamudil. Za druge in sošolce sem imel le najbolj „zanimive“ počitnice. Naš razred je imel svojega „narodnega mučenca“ in se je s tem bahal pred drugimi. Med tem, ko sem študiral, je divjala vojna, odprla se je še italijanska fronta, ki je sedaj uničevala še našo

Študent — vojak — Maistrov borec

14. avgusta bo praznoval bivši višji banovinski inšpektor Ludvik Štancer 70-letnico svojega delavnega življenja. Je edini v Argentini živeči Maistrov borec iz leta 1918/19. Prinašamo razgovor z njim prav o časih, ko je po dolgi stoletjih zasijala pred 50 leti našemu narodu zopet svoboda.

Bil si l. 1918/19 Maistrov borec, že l. 1914 — po izbruhu prve svetovne vojne — kot študent v ječi, ker si bil za staro Avstrijo nevaren element. Ali si bil že l. 1914 predhodnik današnjih revolucionarnih študentov?

Mislím, da so bili dijaki vseh rodov vedno sprejemljivi za nove ideje — vprašanje je le, za kakšne. Prav gotovo nisem bil nič revolucionar, še manj pa kak predhodnik današnjih upornih študentov. Vsaka doba ima svoje probleme in prav študent morda najbolj vidi in občuti skoro vedno obstoječi razkol med starejšim rodом in doraščajočimi.

Če je bil razkol tudi tedaj med mlajšimi in starejšimi, je bil neopažen, ali, če hočeš, prekrit z mnogo večjim razkolom med Slovenci in Nemci na štajerskem. Stara Avstrija je z vso silo, z uradnim in gospodarskim pritiskom gradila most do Trsta, edine pomembne avstrijske luke na Jadranu. Na poti smo ji bili samo mi — Slovenci. Nemški pritisk je bil silen, poznal se je zlasti na šolah, še bolj na srednji — bila je samo nemška. V mariborske srednje šole smo hodili vsi — sinovi mariborskih Nemcev, nemškutarjev in Slovinci, zlasti iz velikega slovenskega zaledja Maribora. Med študenti je bila tedaj narodnostna misel vodilo in gibal. Vsak je govoril, delal in se tudi pretepal za svoj narod.

Je bil torej študentovski pretep vzrok večmesečne ječe?

Kaj še! Z avgustom l. 1914 je izbruhnila prva svetovna vojna, Avstrija se je vojskovala s Srbijo in Rusijo, torej s Slovani. Avstrijski uradni aparat je na štajerskem pod nemškim vodstvom to izrazil za oslabitev slovenstva. Udarili so po slovenskem razumnstvu, skušali so odstraniti vodilne glave slovenskega narodnega odpora na štajerskem. Prav tako so udarili po prosvetnih delavcih in narodnozavednih gospodarjih. Vsak izgovor je bil dober. Lovili so „veleizdajalce“, politično nezanesljive in jih pod pretvezami ali pa pod lažnimi obdolžitvami zapirali. V Ljubljani, kjer sem bil doma, so zaprli mojega mentorja, jarenskega dekana Jožefa Čížeka. Cela vrsta duhovnikov, učiteljev, odvetnikov in profesorjev je romala v ječo. Vsi ti so imeli le ta greh, da so delali požrtvovalno za naš narod in budili njegovo zavednost, mu pomagali pri odporu proti nemškemu pritisku v mariborski okolici in okraju.

Začetek avgusta sem bil z jarenskim kaplanom Ivanom Razbornikom na kratkem oddihu pri Sv. Arehu na Pohorju. Ko sva se vrnila v Maribor, je kaplan naročil koleselj, da bi se prepeljala nazaj v Jarenino. Komaj sva dobro zapustila mesto, nas je dohitela konjeniška patrulja orožnikov pod vodstvom orožniškega častnika v avtomobilu. Obkolili in ustavili so nas. Kaplana je častnik takoj v avto odpeljal s se-

Novice iz Slovenije

Na cestah v Sloveniji je bilo v prvem polletju 1968 3246 prometnih nesreč. V njih je umrlo 183 ljudi, 1470 je bilo hudo ranjenih, 1931 pa laže. Lani je v istem obdobju v prometnih nesrečah izgubilo življenje 178 ljudi.

Slovenska filharmonija je na svoji turneji po Italiji nastopila tudi v Pesaru, ki je z Ljubljano pobrateno mesto. Orkester, zbor in solisti so pod vodstvom dirigenta Boga Leskovića izvajali Rossinijevo Stabat Mater. Pesaro je rojstno mesto skladatelja Rossinija ter se letos spominjajo stoletnice njegove smrti.

Mariborska opera — druga v Sloveniji — je v letošnji sezoni uprizorila naslednja operna dela: Verdi — Otello, Musogorski — Soročinski sej, Bruno Rigacci — Profesor King, Giordani — Andre Chenier, Puccini — Madame Butterfly, domačo noviteto Bruna Cipicija — Dr. Peterlin, Foersterjev Gorenjski slavček, ter balet De Falla — Ukročena ljubezen.

Umrli so. V Ljubljani: Tone Selan,

upok., Matilda Suhadolnik, roj. Košir, Vinko Marošek, Ivanka Brišnik roj. Pajnkihar, Pavle Jemc, Angela Milavec roj. Mihelčič, Karol Šinkovic, električar, Angela Pavšič roj. Debeljak, Marija Kurent roj. Erbežnik, Antonija Rogelj, Marija Škerl, Ivanka Orehek in Anton Judež v Krškem, Francka Banik roj. Škander v Dravljah, Mihael Gostič v Zg. Gameljnah, Vinko Dobriča v Kozini, Tončka Tušar v Žireh, Ana Kragel-Zorko v Brežicah, Franc Perne, pek, mojster v Kamniku, Ana Kostevec roj. Urek v Pišecah, Ivan Plank, kurjač v Teharjih, Frančiška Strmčnik v Celju, Marija Trkman roj. Repič Cerk v Borovnici, Marija Verdaj roj. Podmenik v Celju, Franc Šajn v Cerknici, Jože Teran, biv. gostilničar v Kranju, Helena Hervanek v Murski Soboti, Franc Pirnat v Sr. Jaršah, Urša Jesenšek roj. Potisek v Zagorju, Martin Revina upravnik tovarne usnja v Šmartnem pri Litiji, Franc Jelen v Celju, Janez Keber v Studencu, Marija Babič v Novem mestu in Gabrijel Kosmač v Gorenji vasi nad Škofjo Loko.

SLOVENC I V ARGENTINI

BUENOS AIRES

Skladba slovenskega kompozitorja v Buenos Airesu

Univerzitetni orkester univerze v San Juanu, ki ga vodi Hrvat Zlatan Mlinarić-Kowalski, poročen z Ljubljankom go. Marcelom Tičabom bo na povabilo ustanove Pro Músicis nastopil dne 13. t. m. v Teatro El Globo (ura bo navedena v dnevnem časopisu) z več skladbami, med njimi z eno sodobnega slovenskega skladatelja. Skladbo "Inventiones funerales" (Invenije o smrti) je ljubljanski skladatelj Uroš Krek napisal l. 1962 in so jo doslej izvajali že večkrat v inozemstvu, tako v Angliji, Franciji, Italiji in Zahodni Nemčiji. Z izvajanjem v Buenos Airesu se bo prvič predvajala v Ameriki. Ljubitelje glasbe opozarjamo na to amerikansko premiero.

Osebnosti

Družinska sreča. V družini Cirila Selana in njegove žene g. Marije roj. Ris se je rodil sin. V nedeljo, 4. avgusta je bil krščen v novi kapeli La Milagrosa v Transradio na ime Franc Ciril. Otrok je krstil g. župnik Gregor Mali, za botra sta pa bila Andrej Selan in Malči Slak. Srečni družini naše čestitke.

Smrtna nesreča. Iz domovine je prišlo žalostno sporočilo, da sta postala žrtev prometne nesreče dr. Ivo Cof in njegova žena Marija. Rajni dr. Ivo Cof je mlajši brat g. Emila Cofa, ki živi med nami v Argentini. Ob bridki izgubi edinega brata in njegove žene mu izrekamo globoko sožalje, rajna pa naj mirno počivata v domači zemlji.

CASTELAR

Otroški dan na Pristavi
Moronska odseka SDO (pod pred-

zemljo. V februarju l. 1917 sem bil vpoklican v šestmesečno oficirsko šolo, in ko sem jo končal, sem bil že na jesen poslan kot častnik na tirolski odsek italijanske fronte.

Si služil pri kakem slovenskem polku?

Spočetka sem bil pri 26. mariborskem pehotnem polku, v katerem so služili večinoma štajerski Slovenci. Toda kmalu sem bil premeščen k nemškemu polku, najbrž zato, ker mi niso zaupali častniškega mesta med Slovenci. To sklepam iz tega, ker je nekoč polkovnik poveljnik pri meni iskal „jugoslovansko propagando“, kakor se je sam izrazil. Prav ta premostitev me je kasneje rešila italijanskega ujetništva. Ostal sem namreč pri nemškem polku vse do začetka septembra l. 1918. Tedaj sem bil poslan, ker sem znal največ tujih jezikov, kot častnik in tolmač na divizijsko poveljstvo, ki je bilo daleč za fronto. 12. septembra, torej dober poldrugi mesec pred razsulo avstrijske armade, sem začel službovati na divizijskem poveljstvu.

Kako si doživel konec in kako si prišel domov?

Kakor preje pri polku, tako tudi na diviziji nisem prišel v stik z južnotirolskim prebivalstvom. Prav tako nisem navezal še toliko stikov z novimi častniškimi tovariši, da bi mi ti hoteli, če so sploh vedeli, povedati, kaj se pleče. Morda so pa tudi imeli prepoved, meni kaj več zaupati.

Bilo je 28. oktobra, ko sem v pisarni le postal pozoren na tišino, ki je

sedstvom Kristine Golob in SFZ (pod predsedstvom Francita Klemenčiča) sta minulo nedeljo, 4. avgusta, priredila na Pristavi za osnovnošolsko mladino živahno prireditev ob priliki "otroškega dne", ki ga je praznovala vsa država.

Prvič v zgodovini omenjenih mladinskih organizacij se je zgodilo, da sta posegli v svojemu kulturnem delu med naše najmlajše. Zasluga za to prvenstvo gre odsekoma SDO in SFZ v v Moronu ter se je zamisel pokazala za izredno posrečeno in uspešno.

Ob treh popoldne se je na Pristavi zbrala osnovnošolska mladina iz okolice Pristave. Prostor pred dvorano ter dvorana sama sta bila okrašena z risbami raznih živali in prizorov iz pravljic, na mizi v dvorani pa je bilo razstavljenih nad 100 lepih dobrotov za 1. otroško tombolo. Ta je potekla v najlepšem redu v veliko zadovoljstvo otrok, ki so se vračali obloženi z dobroti od komisijske mize, kjer se je vršil pregled zadetih tablic. Po tomboli je bila mladež pogostjena s čajem in pecivom, vsak pa je še dobil kot tolažilo darilo pisan balonček in svinčnik.

Starši so se prirediteljem iz srca zahvalili za lepo popoldne, ki so ga njihovi otroci preživeli na Pristavi. Vsi so ugotavljali, da je bila prireditev vzorno organizirana in izpeljana in čestitali dekletom in fantom za zamisel in zgled, ki so ga dali drugim odsekom v tem pogledu. Posebej je čestitali odsekoma SDO in SFZ, ker sta prireditev izpeljala povsem samostojno, brez kakršne koli zunanje pomoči. Vse je bilo originalno: zamisel, organizacija in izvedba prireditve.

nastala v moji okolici. Šel sem gledat, kaj to pomeni — in glej — nikjer nikogar od divizijske komande; vsi so jo na lepem odkurili, ne da bi mi kdo kaj povedal. V daljavi so gorele hiše...

Torej zopet umik! Kasneje sem zvedel, da je bilo za ta dan sklenjeno premirje na naši fronti. Po „koristnem nesporazumu“ pa je avstrijska stran prenehala z vojskovanjem 12 ur prej kot italijanska. Na avstrijski strani je nastopilo pravo razsulo, nasprotnik pa je korakal naprej in sprejemal v ujetništvo polke, ki so že odložili orožje. Tako so ta dan padli v italijansko ujetništvo na fronti pred našo divizijsko komando slovenski 26. mariborski polk, 3. graški polk in še 1. polk gorskih strelcev. Tako sem kot zadnji odšel tudi jaz na umik, ki je zame do Jarenine skozi vse razsulo konca vojne trajal kar 14 dni.

Kdaj si postal Maistrov borec?

Ko sem se v prvi polovici novembra vrnil v Jarenino, sem debelo gledal spremembe, ki so kar čez noč nastale ob razpadanju Avstrije. Čeprav na štirinajstdnevem povratku domov nisem skoraj nič jedel in zelo malo spal, sem ostal doma le dva dni. Takrat se je štajerska pod vodstvom generala Maistra otresla nemških vizi, zato sem odšel v Maribor na Maistrovo komando in se prijavil. Na poveljstvu so me z veseljem sprejeli, saj je tedaj vsak, ki je preživel vojno, komaj čakal, da je slekel vojaško suknjo. Na poveljstvu sem dan za dnevom srečaval več in več svojih bivših tovarišev iz dijaških let. Prihajali so prav tako pomagat, da

Svobodni pogledi

na slovensko preteklost, sedanost in bodočnost

Tak je naslov zbirke za brošure, ki bodo objektivno, nepristransko obravnavale slovensko preteklost, sedanost, pa tudi vsa vprašanja, ki se nanašajo na slovensko bodočnost. Svobodne poglede o vseh teh vprašanjih lahko dajo samo svobodni Slovenci, ki žive v svobodnem svetu, ker doma more iziti samo to, kar je v skladu s komunističnim sistemom in zasleduje cilje komunistične partije.

Potrebo po taki brošuri smo čutili že vsa leta odkar živimo v svetu. Predlogi zanjo so prihajali tako iz Evrope, kakor iz obeh Amerik.

Sedaj je pred nami prva brošura „Svobodnih pogledov“. Obravnava najtežjo dobo slovenskega naroda; dobo sovrane okupacije in začetek komunistične revolucije na slovenskih tleh. Napisal jo je dr. Tine Debeljak ter ima naslov „Začetki komunistične revolucije v Sloveniji“. Pod tem naslovom je avtor objavil v Svobodni Sloveniji 31. avgusta 1967 članek „Ob 25-letnici prvih

Slovensko zavetišče v Argentini

O njem smo v Svobodni Sloveniji že poročali. Tudi, da se bo imenovalo po škofu dr. Gregoriju Rožmanu. Za njegovo postavitev skrbi posebni pripravljalni odbor, ki ga vodi g. J. Žerovnik. Imena ostalih članov pripravljalnega odbora še niso bila objavljena.

Od pripravljalnega odbora smo dobili sporočilo, v katerem pravi, „da se je lotil z vso resnostjo poverjene mu naloge. Kupljeno je primerno zemljišče v okolici Vel. Buenos Airesa, med naselji San Justo in Morón, eno kvadro od glavne avenide Uruguay (Camino de cintura), Barrio Peluffo na ulici Martín Fierro. Površina zemljišča je 1.600 kv. m s širino 30 m. Na zemljišču je lep park z mnogimi drevesi. Dvajset metrov od vhoda je lična hiša (chalet) v dobrem stanju, 80 kv. m površine in 60 kv. m galerije. V hiši je elektrika in plin; razen tega je v ozadju še majhna hišica za čuvaja in shramba za orodje ter poseben zidan in pokrit prostor za raženj (asado).

Kupna pogodba je že podpisana. Začetni znesek, t. j. 10%, ki je bil potreben, se je že zbral in izplačal. Celotna cena je 4,5 milijonov pesov.

Pripravljalni odbor se trudi predvsem najti rešitev vzdrževanja zavetišča. Z ozirom na veliko zemljišče in ugodno lego kraja, je pripravljalni odbor mnenja, da bi bila primerna zgraditev javnega kopališča za slovensko mladino, katere se v poletnih mesecih zgublja v tujih kopališčih, a iz dohodkov bi se delno vzdrževalo zavetišče.

V Horjulu je umrl 26. julija t. l. 71-letni Franc Nastran, župnik in prodekan. V Horjulu je župnikoval 47 let. Pogreb dobrega pastirja je bil 27. julija na farno pokopališče. Naj počiva v miru!

ostane štajerska slovenska. Komaj sem se malo pobliže seznanil z novim položajem v domovini, me je že general Maister poslal na Pragersko za poveljnika tamošnje vojaške prehranjevalne postaje. Istočasno z menoj je šel tudi moj prijatelj in nekdanji tovariš iz gimnazijskih let nadporočnik Jaka Šturm; določen je bil, da prevzame vojaško poveljstvo železniške postaje na Pragerskem.

In kako je bilo na Pragerskem?

Ob vsakem razsulo vojske ali države se začenjajo neredi, ropanja in uničevanja. Moj prednik na Pragerskem me ni čakal — saj si je s težavo rešil življenje. Kakor mnogokje po Sloveniji in drugod, so tedaj na lepem nastopale druhalni oboroženih ljudi; s silo so si hoteli pridobiti ostanke iz skladišč in podedovati čim več iz razvalin stare Avstrije. Železniška postaja na Pragerskem in tudi restavracija sta bili razbiti. In Pragersko je bilo važno železniško križišče dvotirne Južne železnice, ki je vezala Dunaj s Trstom. Tam se ocepil proga za smer proti Madžarski. Še vedno so prihajali s fronte vlaki vojakov, mnogi so imeli tudi skrito orožje in hoteli le eno — do siteda se najesti in priti čimprej domov, v vzhodne dežele stare Avstrije. Mnogo signalnih in drugih železniških naprav je bilo pokvarjenih, izpod tračnic so bili marsikje izruvani hrastovi plohi, drugod so zopet manjkale tračnice. Kar je bilo ostalo, smo morali ohraniti, pokvarjeno pa kakorkoli popraviti. Trdo je bilo treba prijeti za delo, preden je bilo pragersko križišče toliko urejeno,

žrtev“ komunistične revolucije. Članek je ob objavi vzbudil veliko pozornost. Od raznih strani smo dobili pohvalo in prošnjo, naj bi ga izdali v posebni brošuri, da bi jo imeli ljudje lahko med svojimi knjigami.

Tej želji smo sedaj ustregli. Dr. Tine Debeljak je navedeni članek še spopolnil z novimi podatki, tako, da lahko govorimo o novem delu in ne samo o ponatistu že objavljenega članka.

Zanimivost te brošure je tudi ta, da je v vsakem izvodu nalepljen tudi slovenski grb v slovenskih narodnih barvah v obliki pomanjšane znamke. Taki grbi bodo nalepljeni tudi v vseh naslednjih brošurah.

Brošura „Začetki komunistične revolucije v Sloveniji“ je že v prodaji ter stane izvod \$ 110.—. Segajte po njej, ker boste z njenim nakupom omogočili izdajo nadaljnjih brošur o perečih slovenskih problemih.

Poleg brošure lahko kupite tudi znamko s slovenskim grbom za 10 pesov ter jo lahko lepote na pisma, ki jih pišete svojim prijateljem in znancem.

PO ŠPORTNEM SVETU

V Jugoslaviji so za prihodnje nogometno prvenstvo reorganizirali tekmovalne skupine v II. ligi. Namesto dosedanjih dveh skupin bodo sedaj štiri: zahodna, vzhodna, južna in severna. V zahodni skupini bodo tekmovali klubi iz Slovenije: Aluminij iz Kidričevega, Mura iz Murske Sobotice in Ljubljana, razen tega pa še Trešnjevka, Metalac, Lokomotiva, vsi iz Zagreba, Varteks (Varaždin), Šibenik, Split, Borac (Banja Luka), Rudar (L.) Zadar, Orient (Reka), Istra (Pulj), BSK iz Banje Luke in Jedinstvo iz Trogira ali Slovan iz Bihaca.

Celjanca Nataša Urbančič, ki pa živi sedaj v Avstraliji, je postavila nov slovenski in jugoslovanski rekord v metu kopja, ki ga je zaluzala 55,0 m. Urbančičevo bodo uvrstili v jugoslovansko ekipo za olimpijske igre v Mehiki.

V San Bonifacio v Italiji je bilo atletsko tekmovalje med Slovenijo, Zahodno Švico in Venetom na novem Stadionu, na katerem je tekališče in zaležišče iz umetne snovi "rub-kor". Slovenci so zasedli drugo mesto za švicarji. Zmagali so v 6 disciplinah: Kocuvan na 400 m v 48,5; Vazič na 1500 m v 3:49,4; Červan na 5000 m v 15:04,8; Štimec v metu krogle s 14,0; Špiler v metu kopja s 67,82 in ekipa Slovenije v švedski štafeti.

Vestnik SFZ

Preteklo soboto sta se pričela turnirja v namiznem tenisu in šahu za vsakoletne športne dneve.

Namizni tenis

V Slovenski vasi je igralo moštvo iz San Miguela z domačim odsekom. Igrali so sledeči člani z naslednjimi rezultati: Franci Sušnik 2, Janez Kogovšek 0 (21-7 21-4); Grbec Jože 2 Rado Sušnik 0 (21-16 21-9); Zupančič Lojze 2 Opeka Peter 1 (14-21 21-16 21-17); Černak Jože 2 Franci Kogovšek 0 (21-5 21-5). V parih pa so igrali Grbec Jože in Zupančič Lojze za Slovensko vas Opeka Peter in Rado Sušnik pa za San Miguel. Zmagala sta tekmovalca iz Slovenske vasi z rezultatom 21-14 22-20.

Vsak teden ena

NENAPISANO PISMO

Joža Lovrenčič

Pred menoj je bel list, čist list tebi namenjen.

Bel list, čist list zate. Bulve košate me senčijo s svojim zelenjem in mi šumiš simfonijo

korenin, debel, vej, listja, gnezd v vejah

sonca, pomlad, žejne suše, dežja, jeseni, vetrov, snega, zime, smrti.

O! — Pred menoj je bel list, čist list tebi namenjen.

Z rezultati posameznikov je odsek iz Slovenske vasi zmagal s 5-0. Šah

Jože Černak 1 Jože Rupnik 0; Lojze Černak 1 Karel Skvarča 0; Jože Grbec 1 Rado Sušnik 0 in Franci Sušnik 1 Opeka Peter 0. Tudi v šahu je zmagalo moštvo iz Slovenske vasi 4-0.

Ta dva turnirja se bosta nadaljevala prihodnjo soboto s sledečimi igrami: v San Miguelu bo gostovalo moštvo iz San Martina, v San Justu pa bo igralo moštvo iz Ramos Mejie.

OBVESTILA

Sobota, 10. avgusta 1968:

V Slovenskem domu v San Martinu ob 20 prosvetni večer s petjem dekleškega okteta in predavanjem Janka Hafnerja o „Načrtu in izvedbi poleta na luno v letu 1969.“

V Našem domu v San Justu družabna prireditev.

Avdiovizualna predstava SKAD-a v Slovenski hiši ob 20: Tri balade.

Nedelja, 11. avgusta 1968:

V Slovenski hiši Socialni dan. Tema: Odnos katoličanov do sodobnih tehničnih in socialnih sprememb.

V Slomškovem domu spominška proslava ob obletnici smrti župnika Janeza Kalana.

Avdiovizualna predstava SKAD-a v Slovenski hiši ob 18: Tri balade.

Mladinski dan v Carapachayu.

V Adrogeju ob 16 roditeljski sešestanek. Predaval bo g. Franc Sodja CM.

Četrtek, 15. avgusta 1968:

V Slovenskem domu v San Martinu ob 18 sestanek Lige Žena-Mati. Predaval bo g. prof. A. Zupan.

Izlet SKAD-a v Florencio Varela.

Petek, 16. avgusta 1968:

V Slovenski vasi predavanje R. Jurčeca o mladinskih gibanjih na Vzhodu in Zahodu.

Sobota, 17. avgusta 1968:

Zastopstva vseh domov osrednjih ter mladinskih organizacij vabi pripravljalni odbor na važen razgovor o proslavi narodnega praznika in 50-letnice prve slovenske vlade. Razgovor bo v Slovenski hiši ob 18. uri.

VIII. kulturni večer SKA ob pol 8 zvečer v Slovenski hiši. Predaval bo g. Ruda Jurčec o „Gibanje za Združeno Evropo in Slovenci“.

Nedelja, 18. avgusta 1968:

Ob 15.30 romanje v Lourdes

Sobota, 24. avgusta 1968:

V Slovenski hiši ob 20.30 premiera: Barka brez ribiča.

Nedelja, 25. avgusta 1968:

V Slovenski hiši ob 18 igra Barka brez ribiča.

Sobota, 31. avgusta 1968:

V Slovenski hiši pevsko-glasbeni Festival SDO in SFZ.

boru. Vožnja ni bila ne kratka, ne enostavna. Končno smo jo vendar čez dravski most zapeljali na glavno mariborsko postajo, kjer nas je že pričakoval general Maister. Tako je prišel v Maribor prvi samo slovenski vlak. Stavil sem se s svojimi vojniki generalu na razpolago, železničarji in poštarji pa so šli prevzemati in delat. Že drugi dan je bil red med železničarji in poštarji in tako sem se vrnil z istim vlakom, le lokomotiva je bila okrašena s slovenskimi zastavami. Prvi slovenski vlak iz Maribora je srečno prispel do Pragerskega, kjer je zopet vsak prijel za svoje delo.

Ali si kot borec ves čas ostal na Pragerskem?

Ne; ko je postojanka v Gornji Radgoni zaprosila še za enega častnika, potem ko je bil v spopadu z avstrijskimi vojniki tamkajšnji Maistrov borec in moj znanec iz dijaških let, nadporočnik Zeilhofer hudo ranjen, sem odšel v decembru čez Maribor v Gornjo Radgono. Razmere so se polagoma umirile in začetek leta 1919 sem naprosil generala Maistra, naj me odpusti, da bi mogel nadaljevati študije. General Maister mi je ustregel in dejal, da bomo Slovenci prav sedaj silno potrebovali študiranih ljudi. Kasneje sem bil odlikovan z veliko kolajno Maistrovih borcev na rednem traku.

Mislil, da si na prav to odlikovanje še najbolj ponosen tudi danes, ko obhajaš sedemdesetletnico, h kateri Ti vsi, ki Te poznajo, prisrčno čestitajo, želeč da bi še dolgo delal med nami, zlasti Janko Hafner.

V Čilu je bil na zboru zaupnikov Krščanske demokratske stranke izvoljen za predsednika senator Renan Fuentealba kot osebnost, ki naj za vsako ceno ohrani enotnost stranke zaradi volitev prihodnje leto. Za podpredsednika stranke je bil izvoljen biv. notranji minister Bernardo Leighton.

DOCTOR

Víctor Coviello

especialidad aparato digestivo
y vías biliares

Anchorena 1317/III Dpto. 6
T. E. 84-7517

Lunes, miércoles y viernes
Solicitar hora al 80-4305

Dr. FRANC KNAVS
ODVETNIK

Lavalle 1290, p. 12, of. 2, Capital
T. E. 35-2271

Uradne ure od 17—20
Na telefonu tudi dopoldne (10—12)

Luján, Francia 952
T. E. 735 ali 516

V petek in soboto od 9—13. ure.

Dr. Tone Žužek
ADVOKAT

Lavalle 2327/33, p. 50. Of. 10
T. E. 47-4852

Ena kvadra od podzemne
postaje Pasteur

Urađuje ob torkih in četrkih
od 18. do 20. ure

JAVNI NOTAR

Francisco Raúl
Cascante

Escribano Público
Pta. Baja, of. 2

Cangallo 1642 Buenos Aires
T. E. 35-8327

SDO SFZ

Zvezna odbora hosta
pripravila sledeče
prireditve:

Sobota, 31. avgusta

Pevsko glasbeni Festival

Nedelja, 8. septembra

Mladinska tombola

Nedelja, 15. septembra

Lahko-atletski turnir

Sobota, 21. septembra

Spomladanski večer

Nedelja, 8. novembra

Mladinski dan

Nedelja, 1. decembra

Miklavževanje

Nedelja, 8. decembra

Proslava Brezmadežne

Nedelja, 15. decembra

Mladinski izlet

Že zdaj vsa mladina prav lepo
vabljen

Tečaj za vaditelje(ice) telesne vzgoje se nadaljuje v četrtek, 15. t. m. ob 11 dopoldne.

Duhovne vaje SKAD-a se bodo pričele 16. avgusta ob 19 in končale 18. avgusta ob 12. Za dekleta bodo v San

Miguelu, ki jih bo vodil g. p. Kukovica, za fante pa v Adroguetu. Imel jih bo g. Jure Rode. Prosimo, da se prijavite: dekleta pri Tereziki Marn in fantje pri Andreju Finku.

PEVSKO GLASBENI FESTIVAL

SDO - SFZ

31. avgusta 1968 ob 20 v Slovenski hiši

TRI BALADE

10. avgusta ob 20

11. avgusta ob 18

MLADINSKI DAN - CARAPACHAY

11. avgusta 1968 • celodnevni program

Spored:

8.30 dviganje zastav in začetek tekmovanja v odbojki.

Sodelujejo vsi odseki Zveze za nagradni pokal

11.30 sv. maša za pokojno Brigito Gričar

12.30 skupno kosilo

14.— nadaljevanje tekmovanja

17.— kulturni program

Sledi prosta zabava ob sodelovanju orkestra "PLANIKA"

Lepo vabljeni!

Prireditev ob vsakem vremenu

NAŠ DOM V SAN JUSTU

Hipólito Irigoyen 2756 • T. E. 621-1760

DRUŽABNA
PRIREDITEV

v soboto, 10. avgusta

Igra orkester

Los Vagabundos

SLOVENSKA HRANILNICA SLOGA z. z o. z.

Bartolomé Mitre 97

Ramos Mejía

Tel. 658-6574

Uredne ure: torek, četrtek in sobota od 16—20

Sprejema hranilne vloge in daje posojila pod ugodnimi pogoji

Pravna posvetovalnica, ki jo vodi dr. Vital Ašič vsako prvo in tretjo
sobota v mesecu od 17—19

Slomškov dom, v nedeljo, dne 11. avgusta ob 17

SPOMINSKI VEČER

ob obletnici smrti č. g. Janeza Kalana

Pričetek s sveto mašo za pokojnika

Izlet SKAD-a. 15. avgusta homo imeli izlet v Florencio Varela na estancijo: 25 ombues. Zbrali se bomo v Slovenski hiši pri sv. maši ob 7.30 potem odhod z omnibusom. Hrano prinesite s seboj, ker ne bo asada. Vozni listki so že v prodaji pri odbornikih.

SLOVENSKO
GLEDALIŠČE
Buenos Aires

Sobota, 24. avg.
premiera ob 20.30

Nedelja, 25. avg.
ob 18

ALEJANDRO CASONA

BARKA BREZ RIBICA

IGRA V TREH DEJANJIH

Režija: MARIJAN WILLEMPART

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Milos Stare

Redactor: José Kroselj

Redacción y Administración:

Ramón Falcón 4158, Buenos Aires

T. E. 69.9503

Argentina

CORREO
ARGENTINO
Central B

FRANQUEO PAGADO
Concesión N° 5775

TARIFA REDUCIDA
Concesión N° 3824

Registro Nacional de la Propiedad
Intelectual No. 955.451

Naročnina Svobodne Slovenije za leto 1968: za Argentino \$ 2.500.— Pri pošiljanju po pošti doplačile 100 pesov. Za ZDA in Kanado: 18 USA dolarjev za pošiljanje z letalsko pošto, in 9 USA dolarjev za pošiljanje z navadno pošto.

PO
TO
VA
NJA

TU
RI
ZEM

je vaša potovalna agencija.

Oddelek za Slovence vodi Armando Blažina

OBIŠČITE EVROPO — poslovna ali kot turisti. SREČAJTE se s svojimi sorodniki in prijatelji. ČAS NI OMEJEN.

V tem letu BREZ vizumov.

VOZNJA Z LADJO

tja in nazaj

427.50 USA dolarjev

VOZNJA Z LETALOM

tja in nazaj

CELOVEC 940.50 USA dolarjev

TRST 904.10 USA dolarjev

Vse na odplačevanje

25% na račun in 12 ali 24 obrokov z 12% obrestmi

LADJE: G. Cesare — Augustus — Anna C —

Eugenio C — Enrico C

Avenida Córdoba 351
Buenos Aires

Tel.: 32.6070/6077/6078/6079

Prijateljem in znancem sporočam žalostno novico, da sta preminila kot žrtev prometne nesreče moj dragi edini brat

dr. Ivo Cof,

šef Zdravstvene postaje v Cerkljah na Gorenjskem

in njegova žena, gospa

Marija Cof,

tajnica Zdravstvenega doma v Kranju.

Zadnje zemsko počivališče sta dobila 27. julija 1968 na pokopališču v Kranju.

Sveta maša zadušnica zanj bo v soboto 17. avgusta ob 10 dopoldne v kapeli v Slovenski hiši.

Za njima žalujejo:

V Argentini brat Emil Cof,

v domovini otroci: Nevenka, Borut in Janez
ter ostalo sorodstvo

PRED PETDESETIMI LETI:

POT DO PRVE SLOVENSKE VLADE

Dr. Tine Debeljak

Nato je cesar Karel res izdal 16. oktobra svoj cesarski manifest, v katerem ustanavlja iz Avstrije „po volji svojih narodov“ zvezno državo štirih narodnih držav: češkoslovaško, rusinsko (ukrajinsko), nemško-avstrijsko in ilirsko, brez Poljske in Madžarske ter „s Trstom in okolico kot enoto posebnega položaja“. Ta manifest je izšel drugi dan (17.) v tisku in prav ta dan in še dva dni je zborovalo Narodno Vjeće v Zagrebu in je ta cesarjev predlog odklonilo. Po njej bi namreč Slovenija (v kolikor bi je ne okrnili s Trstom, ki bi gotovo imel laški in nemški značaj kot avstrijska pot na Jadran), ne prišla v skupno državo s Hrvati pod Ogrsko. Proti temu je NV dalo njegovo zahtevo: „Zedinjenje celokupnega naroda SHS na vsem nasvojenem etnografskem ozemlju, kjer danes živi, ne glede na pokrajinske in državne meje, v eno samo, edinstveno, popolnoma suvereno državo, urejeno po načelih politične in ekonomske demokracije, ki vsebuje v sebi odpravo vseh socialnih in gospodarskih krivic in neenakosti.“ Odklonilo je tudi „vsako delno rešitev jugoslovanskega problema, ki bi mu odjemalo mednarodni značaj“, ter izjavilo, da „je vzelo v roke — pooblaščen od vseh strank — vodstvo narodne politike kot edini predstavnik in odločilni činitelj“ ter zahteva „udeležbo na bodoči mirovni konferenci“.

V tistih dneh je tudi Wilson odgovoril na avstrijsko mirovno ponudbo v tem smislu, da priznava Češkoslovaško kot vojno zaveznico, Jugoslovani v Avstriji pa priznava pravico, da „oni sadijo in ne on o tem, katera akcija Avstro-Ogrske vlade bo zadovoljila težnje in pojmovanje teh narodov o njih pravicah in o njihovem poklicu, postati člani družine narodov“.

Omenjeni razglas Narodnega vjeća, ki je bil rezultat tridnevne posvetovalnje, vsebuje tudi pozdrav Wilsonovi odločitvi, jo sprejema in se mu zahvaljuje. Tako bi morali ta datum — 21. oktober —, ko je bil Razglas NV objavljen (pravi tajnik Narodnega sveta dr. Jerič) pravzaprav smatrati za narodni praznik osvoboditve, kajti kot takega so ga razumeli

19 Hrvati, ki so ga proslavili „v opojnem čustvu svobode in neodvisnosti spontano z veličastno narodno manifestacijo“. Ob tej priliki tudi piše (Slovenci ob desetletnici): „Iz teh dokumentov je razviden epohalen pomen pravočasne ustanovitve Narodnega sveta (v Ljubljani) in njegovih naporov, bolje rečeno uspešnih naporov njegovega predsednika ter vseh sodelavcev za pravočasno oživetje Narodnega Vjeća (v Zagrebu).“

Pod vplivom tega razglašja je tudi dr. Šušteršič videl brezuspešnost svojega dela ter se mu „v imenu kranjske dežele v celoti pridružil in stopil v nerazdružljivo narodno kolo, katerega je pred očmi samo ideal narodnega ujedinjenja, svobode in neodvisnosti“. Izjavil je obenem, da se deželni odbor ne čuti več kompetentnega, da upravlja deželo, ampak bo samo še varoval nje premoženje, vodil tekoče posle in pripravljaj izročitev poslov bodoči legalni vladi“.

Dr. Korošec je bil tiste dni oktobra na Dunaju, kamor je šel na sejo s češkimi politiki. Pričakovali so važnih dogodkov, toda razpad monarhije pa šele na spomlad 1919. Čutil je tudi živo potrebo, da pride v osebni stik z jugoslovanskimi emigracijami v tujini, zlasti s Trumbićem in Pašićem. Vedel je, da med Jugoslovanskim odborom in srbsko vlado ni soglasja ter da se srbska vlada upira priznati Jugoslovanski odbor za zavezniško vlado in „jugoslovanske“ prostovoljce za na antantini strani vojskujočo se vojsko, kot so priznali češke legije. Anglija in Francija bi to priznala, upirala se je Italija in najbolj Srbija, ker je smatrala, da je ona od zaveznikov priznana predstavnica vseh Jugoslovancev. Pašić ni smatral Jugoslovanski odbor za predstavnika avstroogrskih Slovanov, ker da ga je „on ustanovil“. V začetku oktobra je Pašić dal v Londonu (Times) celo izjavo, da „smatra za svojo narodno dolžnost osvoboditev Slovencev, Hrvatov in Srbov in ko bodo enkrat svobodni, naj bi šele zahtevali pravno samoodločbo, t. j. ali se svobodno zedinijo s Srbijo na temelju krfske deklaracije, ali naj se pa izjasnijo, da hočejo ustanoviti majhne državi, kot so bile v davniini“ (Kranjec, 117). Meštrovič nadrobneje opisuje Pašićovo razlaganje takega postopanja o „osvobajanju Hrvatov in Slovencev“ ter o „razširjanju srbske vlade, a ne menjanju cele...“ (119). Vnovič je prišlo na tapeto vprašanje „osvoba-

janja“ ali „zedinjenja“ in Trumbić je 27. X. še enkrat rotill Pašića, naj prizna Jugoslovanski odbor in Narodno Vjeće za zavezniško silo...

Na Dunaju so vladni krogi spet pritiskali na dr. Korošca: šef avstrijskega generalnega štaba je poslal dva višja častnika k njemu, da bi ga pregovorila, da bi šli člani Jugoslovanskega kluba na italijansko fronto bodrit slovenske in hrvatske vojake za borbo. Korošec je odklonil. Gen. Landwehr je s cesarjevim pristankom hotel, da bi Korošec v inozemstvu sklenil premirje z Italijo. Že designirani novi ministrski predsednik Lamasch je pred nastopom vlade hotel dr. Korošca v novi kabinet... (Sv. Sl. 14. 12. 1950). Vse to je Korošec odklonil in odšel 25. oktobra s članom NV dr. Čingrijo in tajnikom dr. Žerjavom v Švico in Francijo, da se informira o zunanje-političnem položaju. Sestal naj bi se s Trumbićem in Pašićem ter Antantini ministri.

Med tem časom njegove odsotnosti so se dogodki doma mrzlično razvijali in se nepričakovano prehitevali.

Narodni svet je hotel razčistiti medsebojno razmerje z Narodnim Vjećem in je dobil 26. oktobra odločitev NV, da „se vsa notranja ureditev na ozemlju Kranjske, Štajerske, Goriške, Koroške in Trsta ter Istre... prepušča Narodnemu svetu v Ljubljani. Toliko vam sporočamo s prošnjo, da nas obvestite o svojem delu, v kolikor spada v skupno kompetenco“ (Podpisala podpredsednika dr. Pavelić in Pribičević).

Istega dne je NS odstavil deželnega glavarja dr. Šušteršiča in seveda deželni odbor, ker je smatral, da delitev slovenskega ozemlja na anahronistične dežele nima več smisla (Brejc), ker prav odstranjevanje teh historičnih meja se pravi zedinjati Slovenijo. Odpravil je cenzuro, dvojezične in nemške napise, pač pa dovolil poleg slovenskih še srbskohrvatske; razširil narodno stražo... odstranjal nemške uradnike...

28. oktobra je avstrijski zunanji minister Andressy podpisal Wilsonove pogoje s priznanjem Češkoslovaške kot posebne države ter pravice samoodločbe južnim Slovanom.

Še isti dan — 28. oktobra — so Čehi imenovali svojo vlado in predsednika republike Masaryka, ki je par tednov preje v Filadelfiji v Dvorani Neodvisnosti razglasil objavo o demokraciji bodočnosti češko-slovaške republike (Ludwig, Duch a svēt, 43).